

Les avantatges de la pràctica dels escacs per a petits i grans



En la nostra societat moltes persones que no són jugadors d'escacs o que tot just tenen un coneixement llunyà del mateix, emeten **opinions lleugeres i en ocasions sarcàstiques** sobre aquesta noble disciplina. És molt comú escoltar per exemple: "això ho juguen els que estan aturats" ... o també... "és bo per a matar el temps"...; en una oportunitat un boxejador va dir: "els escacs és de bojos", al que se li va respondre: ..."més de bojos em sembla es estar rebent cops". Fins cert punt aquestes expressions s'entenen, ja que **aquestes persones no han viscut la fantàstica aventura** de submergir-se en el meravellós món de les 64 caselles, on idees i abstracció es fonen per a crear veritables obres d'art, **fruit d'un intens treball intel·lectual** i d'inspiració.

Actualment, **molts països del món estan implementant l'ensenyament dels escacs en els seus sistemes educatius**, principalment **en l'etapa bàsica**. Això no és per casualitat del destí, sinó que ha estat el producte de molts anys d'investigació, comprovant-se les múltiples qualitats que els escacs proporciona a tot el qual ho practica.

Així veiem **com a Cuba s'han realitzat experiments en grups d'estudiants**, qui ja estaven familiaritzats amb els escacs, comparant-se després aquests resultats amb estudiants no jugadors. Es va demostrar, que els primers mostraven major aptitud per a la concentració, l'anàlisi i la memòria.

Altres **aspectes interessants que influeixen sobre els escacs de competició és la capacitat de sobreposar-se a situacions adverses**, on afloren els instints de supervivència i constància. A més de les qualitats ja esmentades, els escacs



inclou en el seu repertori de beneficis el factor social, fet que es denota quan la persona comença a relacionar-se i **intercanviar idees amb altres jugadors o altres persones**, bé siguin de l'àmbit d'escacs o aliens a ell. Definitivament, encara no sabem si els escacs és un esport, un joc, una ciència, el joc; ciència, una batalla o un art, però si sabem totes les coses bones que ens ofereix.

Però a escala popular, els escacs ocupa un lloc especial entre els jocs. Se l'anomena "el joc dels reis ", "**el rei dels jocs**", "l'esport ciència". **És l'únic que la seva practica es permet en els locals del parlament de Gran Bretanya.**

Per a molts escaquistes, la partida exerceix peculiar fascinació, durant la mateixa, tot pot oblidar-se: esposa, amics, família, activitats professionals, el temps. Els escacs es converteix en un món aïllat.

Bé, **però a més de crear campions**, a l'introduir-lo com practica quotidiana. **Servir com una de les diverses ocupacions intel·lectuals, artístiques i recreatives** on l'ésser humà desenvolupés en major grau i menor temps, cadascuna de les qualitats que l'home requereix per a enfrontar-se amb èxit a la vida.

El cervell humà conté al voltant de **deu mil milions d'elements anomenats neurones**. Les neurones són els principals elements actius de la funció cerebral. De mitjana una neurona **del cervell humà conté entre 1,000 i 10,000 sinapsis o punts de contacte** amb les neurones més pròximes. Si una sinapsis correspon a una qüestió elemental a la qual podríem anomenats "bits d'informació", el cervell humà podria contenir al voltant de 10 a la 13 sinapsis, pel que el nombre d'estats mentals que pot arribar a l'home és de $2(10)(13)$ o sigui, 2 multiplicat per si mateix 10 bilions de vegades, una xifra molt major, per exemple, que el nombre de partícules elementals (protons i neutrons) que hi ha en l'univers.

"El nombre de jugades possibles en els escacs està estimat com a mínim en $10(120)$ "

"El nombre d'àtoms en l'univers és de solament $10(80)$. **¡¡¡¡¡INCREÏBLE!!!**



Avantatges de la pràctica d'escacs

- Desenvolupar en l'individu una actitud favorable cap als escacs que permeti apreciar-lo com element generador de cultura.
- Desenvolupar en l'individu el seu potencial intel·lectual a partir de l'estímul.
- Garantir a l'individu l'adquisició de coneixements, habilitats i destreses bàsiques necessàries per a la incorporació a la vida activa.
- Permetre a l'individu establir vincles (transferències), entre els coneixements i experiències dels escacs a la vida quotidiana, individual i social.
- Afavorir l'assimilació de les característiques dels escacs que contribueixen amb l'harmonios desenvolupament intel·lectual, moral i ètic de la personalitat i que propiciïn la seva autonomia i capacitat de raonament.
- Prioritzar la resolució de problemes. L'aprenentatge orientat a la resolució de problemes els brinda l'oportunitat d'analitzar, avaluar i proposar alternatives de solució a situacions de la vida diària.
- Contribuir a l'elevació de "l'autoestima."
- Afavorir el desenvolupament del llenguatge dels escacs i la seva habilitat per a l'argumentació. Rescatar, per al seu ús pedagògic, l'aspecte lúdic d'aquesta disciplina. prendre en compte i de manera equilibrada, les diferents i distintes teories psicologies i les realitats concretes de l'aula, suggereixen la impossibilitat de catalogar als individus de manera uniforme.



♖ Avantatges de la pràctica d'escacs per als menuts ♘



✓ Desenvolupa el pensament reflexiu

En una partida d'escacs intervenen dos jugadors, un amb peces blanques i un altre amb peces negres. Per a arribar a l'objectiu final de donar escac i mat al rei contrari, blanques i negres mouen de forma alternada. Abans de realitzar cada jugada **l'alumne segueix espontàniament i necessàriament una sèrie d'etapes** en el seu raonament que coincideixen exactament amb les etapes del pensament reflexiu i els passos del mètode científic :

1. **Detecció del problema**
2. **Clarificació del problema**
3. **Recol·lecció de dades**
4. **Selecció de la millor solució**
5. **Experimentació**

Aquesta forma del pensament a través del joc d'escacs es converteix en un hàbit i és utilitzada pel nen davant qualsevol situació problemàtica que es planteja en la seva vida quotidiana.

✓ Creix la capacitat d'observació, la percepció i la memòria

Les 32 peces de dos colors diferents, amb sis tipus diferents de moviments, disposades sobre 64 caselles d'un tauler d'escacs, plantegen una situació dinàmica, en la qual es manegen diverses variables simultàniament. Aquesta situació exigeix l'exercici d'una **acurada observació i percepció** que serà decisiva per al posterior desenvolupament de la partida.

Una vegada concretada l'observació, la memòria ocupa un important paper: permet associar la posició present amb altres similars ja jugades, corregint els errors comesos.



✓ **Augmenta l'atenció i la concentració**

Motivat pel seu afany de trobar la millor solució, **l'alumne s'esforça per abstreure's de tot allò que sigui extern al problema**: altres pensaments, sorolls, interrupcions, etcètera. Així en qualsevol lloc i davant qualsevol situació aconsegueix una concentració profunda i prolongada.

✓ **Estimula la imaginació i la creativitat**

En una partida d'escacs **la posició inicial de les peces és idèntica per a cada jugador**. A partir d'aquest moment aquestes comencen a desplaçar-se en el tauler a la recerca **d'un desequilibri que decideixi el resultat**. En aquest procés cada jugador intenta utilitzar al màxim els recursos disponibles. **Imagina posicions** GUANYADORES associant les estudiades amb la posició actual i avalua la possibilitat de plasmar-les sobre el tauler. Tracta de crear recursos tàctics que li permetin neutralitzar els del seu rival i arribar a la victòria. La transformació d'una posició inicialment igualada en una posició final o en una rematada brillant exigeix que qui la porta a terme utilitzi tota la seva imaginació i creativitat.

Una de les coses més fascinant de jugar a escacs és veure la vital importància de cada una de les peces, el "peó" la peça més petita del tauler pot arribar a ser més poderosa que la pròpia "reina".

✓ **Desenvolupa el judici crític i la claredat d'expressió**

Generalment **al finalitzar una partida els dos jugadors expliquen les raons que van influir en la decisió de cadascuna de les jugades**. Les anàlisis d'un són sotmesos a la refutació d'un altre. La validesa d'un argument pot comprovar-se immediatament sobre el tauler. Les anàlisis posteriors a una partida contribueixen a elevar el nivell de joc i a comprendre els errors comesos. Aquest exercici predisposa i habitua a la ment a emetre i rebre judicis crítics i objectius. A nivell social i efectiu.



✓ **Ensenya a assumir positivament èxits i fracassos**

Una partida es pot guanyar, perdre o empatar. Qui practica escacs es familiaritza simultàniament tant amb les sensacions de triomf com amb les de derrota. Té consciència que els dos resultats són igualment possibles i aprèn a acceptar-los amb naturalitat. Una partida perduda constitueix sempre una motivació per a perfeccionar-se i jugar millor la pròxima.

✓ **Atorga autonomia en la presa de decisions**

El nen descobreix que al raonar, decidir i executar cada jugada sense ajuda externa es converteix en l'únic responsable dels seus encerts i errors. Experimenta una gran satisfacció quan aconsegueix guanyar una partida pel seu propi esforç. Sap que així pot amidar el seu real progrés i s'adona que és capaç de resoldre sol moltes més situacions de les quals inicialment creia. Aquest reforç de la confiança en si mateix li permet ser cada vegada menys dependent en la seva vida diària i assumir els problemes quotidians com un desafiament personal, com així també **superar els casos de timidesa.**

✓ **Exercita l'intercanvi ampli i respectuós d'opinions**

Si bé els escacs és un joc individual, quan es comenten els detalls d'una partida sovint es descobreix que les idees de l'ocasional adversari han estat milloris que les pròpies. Això genera en l'alumne una actitud de respecte cap al seu interlocutor i obre pas a un diàleg profitós per a ambdós. **Escoltar i ser escoltat es converteixen en saludables accions habituals.**

✓ **Augmenta la capacitat d'autocrítica**

La base del progrés en el joc d'escacs és l'anàlisi dels errors propis comesos en cada partida. El coneixement de si mateix permet reforçar tant en l'aspecte d'escacs com en el psicològic els punts febles i consolidar els forts fins trobar un estil de joc d'acord amb la personalitat. **No es pot progressar tirant la culpa de cada fracàs a factors externs:** en escacs, com en la vida, aquell



que, en lloc de reconèixer i **assumir que es va equivocar**, perd temps i energies tractant de trobar excuses per a justificar els seus errors, està condemnat al fracàs i a l'estancament. La majoria dels nens que s'inicien en els escacs, si estan bé orientats, incorporen l'autocrítica i comprenen la seva importància amb rapidesa i facilitat.

✓ **Ocupa el temps ociós en una activitat sana i amena**

Els nens i adolescents disposen d'una quantitat sorprenent d'energia i inquietuds. Des de totes adreces reben missatges destinats a atrapar la seva atenció. En la confusió i davant la falta d'altres opcions vàlides poden arribar a inclinar-se per el carrer, els video-jocs i el consumisme. Des que els nens comencen a moure les peces, els escacs els produeix satisfacció i plaer. Aquest joc, per les seves especials característiques i les seves diverses possibilitats, representa una alternativa important, útil i entretinguda perquè ells ocupin el seu temps ociós.

✓ **Afavoreix la relacions entre persones de diferents edats**

Ja sigui en el si familiar, en l'escola o en qualsevol altre àmbit, una partida d'escacs pot ser compartida per grans i nois, germans, pares i fills, mestres i alumnes, etc, sense importar l'edat ni el sexe. També poden comunicar-se a través del joc persones de diferents nacionalitats o idiomes.

✓ **Estimula el autocontrol**

Una de les regles més populars dels escacs se sintetitza en la frase peça tocada, peça moguda. Això significa que una vegada que es va tocar la peça no valen penediments, la peça deu ser moguda. **Per aquesta raó cada jugada deu ser meditada, elegida i revisada abans de prendre qualsevol peça amb la mà.** Així s'aprèn a controlar el primer impuls: la ment domina al cos i la consigna és pensar abans d'actuar. Amb el temps el nen aprèn també a suprimir ganyotes i altres gestos que puguin brindar informació al seu rival sobre les



intencions pròpies en el tauler, com així també expressions de disgust després d'una dolenta jugada.

✓ **Amplia i aferma l'estructuració espai-temporal**

El tauler d'escacs es pot considerar un camp de batalla en miniatura. Peces blanques i negres constitueixen dos exèrcits enfrontats. La correcta disposició dels efectius i **la seva acció coordinada i harmònica en l'espai i el temps són imprescindibles per a arribar a la victòria.** L'alumne s'acostuma a tenir una visió espacial del tot sense perdre de vista les parts i a atendre les parts sense **descuidar** el tot. La utilització del rellotge reglamentari d'escacs , constitueix una variable addicional que contribueix que l'alumne s'habitui a administrar el temps de la forma més convenient.

Recull d'informació d'Internet

Conferència realitzada per Benavent de Segrià per Ivan Bertran.

